

Ngeih

Banngoenz byaij lohbya naet lai, ngoenzlaeng gou caeuq Siujyungz lauxsae cij ninz ndiu. Baez hwnq congz, gyoengq bouxsai daengx mbanj caeux couh humx dwk song daiz byaek ndatfoedfoed haenx caj dou lo.

“Haeuj daiz! Haeuj daiz!” Yangz lauxsae heuh dou. Henz aen daiz bouxboux cungj riunyumj, nauhyied raixcaix, gou caeuq Siujyungz lauxsae deng rag bae naenx youq gwnz dieгнаengh.

Ngamq gwn daengz byongh, boux boh’ au ndeu byaij haeujdaej naeuz: “Ranz gou cawj ndei lo, cingj lauxsae bae ranz gou naengh yaep he.”

Gou caeuq Siujyungz lauxsae doxcim. Yangz lauxsae riu dwk cekgej naeuz: “Neix heuhguh ‘cienjmbanj’, dwg gij laexciet cei q sang Myauzcuz dou daihhek haenx, sou dwg lauxsae, dwg boux hekbengz, nanz ndaej daeuj baez he, daengx mbanj bouxboux cungj cingj sou bae guhhek, daengx mbanj bouxsai, cungj daeuj buenx sou ndoet laeuj.”

Dang lauxsae cib lai bi, cunz haujlai baez lo, “cienjmbanj” lij dwg baez daih’ it. Gou caeuq Siujyungz lauxsae caengz hoizhoenz gvaqdaej, youh miz boux vunzsai he byaij haeujdaej gangj: “Ranz gou cawj ndei lo, cingj lauxsae daengz ranz gou bae naengh yaep he.”

Vunzmbanj doinyoengx caeuq henhoh gou caeuq Siujyungz lauxsae, ok ranz neix le, youh haeuj ranz haenx bae.

Yienznaeuz vunz ndaw bya gag siu gij laeujhaeux haenx dohsoq haemq daemq, hoeng vanj dem vanj ndoet roengzbae, byawz cungj rox fiz.

Daxboh Siuji hix daeuj lo, riunymnyum dwk naeuz: “Ranz gou hix cawj ndei lo, cingj lauxsae bae ranz gou naengh yaep he.”

Gou ngaez yaep ndeu, dangqnaj okyienh gij ranz vaihved caeuq gij biujcingz Siuji nanzgvaq haenx, mbouj ndaej mbouj swnhbak gangj okdaej: “Mwngz hawj Siuji laebdaeb doegsaw, dou cij gwn ndaej roengz hoz ha.” Boh Siuji gungj ndang dwk, couh lumj lwgnyez famh loek nei, nu song fajfwngz co lumj naengfaex nei mbouj rox baenzlawz guh cij ndei.

Yangz lauxsae laeglemx sing iq doi q gou naeuz: “Ranz de ndwencieng gonq mbouj miz mou gaj gvaq cieng, vihliux cingj sou gwn haeux, gaj duz gaeqmeh dandog ndaw ranz bae, lij ciq cik dinmou lab ranznden ndeu daeuj cawj, laeuj hix dwg daeuj laeng gou ciq. Sou mbouj bae gwn, couh dwg yawj mbouj hwnj de, baezlaeng de youq ndaw mbanj couh mbouj miznaj lo.”

Aen sim gou nanzgvaq dangnqmaz. Myauzcuz beixnuengx yiedcingz daihhek, yawjnaek cingzngeih, gyoengqde sijndaej ranzdae j hoengq, yiemq cai q hix daih bouxhek ndei, hawj vunz gamjdoengh dwk mbouj rox baenzlawz gangj cij ndei. Siengj yaep he, gou caensim caen’ ei q dwk doi q daxboh Siuji naeuz: “Bonjlaiz mwngz yaek cingj dou gwn donq haeux neix, hix dwg miz gunnanz, hoeng mwngz siengj banhfap cawj ndei lo. Siuji laebdaeb doegsaw, miz gunnanz, raeuz hix ndaej siengj banhfap haekfug.” Doiq Siuji dauqbae hwnjhag gienh saeh neix, gou lijdwg siengj cai q doeklaeng roengzrengz baez dem.

“Lauxsae gangj ndaej deng, Siuji wnggai laebdaeb bae doeg saw. Miz gunnanz daihgya bangcoh, itheij haekfug. Ndaw ranz miz lwgnyez

二

白天走山路太累,第二天九点钟了我和小荣老师才睡醒。一起床,全寨子的男人早已围着两桌热气腾腾的饭菜等着我们。

“上桌! 上桌!”杨老师招呼我们。饭桌边每个人都绽着笑脸,气氛很热烈,我和小荣老师被拉着按到座位上。刚吃到一半,一位大叔走进来说:“我家煮得了,请老师到我家去坐坐。”

我和小荣老师面面相觑。杨老师笑着解释说:“这叫作‘转寨子’,是我们苗族招待贵客的最高礼节,你们是老师,是贵客,难得来一趟,全寨子所有人家,都请你们去做客,全寨子的男人,都来陪你们喝酒。”

当老师十多年,家访无数次了,“转寨子”还是第一次。我和小荣老师还没回过神来,又有一个男人走进来说:“我家煮得了,请老师到我家去坐坐。”

我和小荣老师在村民的簇拥下,出了这家,又进了那家。虽然山里人自酿的苞谷酒度数较低,但是一碗一碗地喝,是人都会醉的。

小玉父亲也来了,笑咪咪地说:“我家也煮得了,请老师到我家去坐坐。”

我愣了一下,眼前出现的是那个破烂的房子和小玉难过的表情,不禁脱口说出:“你让小玉继续读书,我们才吃得下啊。”小玉父亲佝偻着身子,像个犯错的小孩,不知所措地搓着树皮一样粗糙的双手。

杨老师背着人,小声对我说:“他家年前没有杀年猪,为了请你们吃饭,杀了家里唯一的一只老母鸡,还借了隔壁家一只腊猪脚来煮,酒也是来我们家借的。你们不去吃,就是看不起他,以后他在寨子里就没有脸了。”

我心里五味杂陈。苗族同胞热情好客,重情重义,不惜掏空家底,甚至举债待客的行为,让人感动又感慨。想了想,我诚恳地对小玉父亲说:“本来你要请我们的这餐饭,也是有困难的,但是你想办法煮得了。小玉继续上学,有困难,我们也可以想办法克服的。”对于小玉的复学,我还是想作最后努力。

“老师讲得对,小玉应该继续读书。有困难大家帮衬,一起克服。家里有小孩读书缺少劳动力的,种田种地时大家搞互工,种完一家,再种一家;养牛养羊的,一头牛几只羊,要一个人管,十几头牛几十只羊,一个人也管得过来,相邻的人家把牛羊合群,轮流放牧。大家同意的上桌,喝酒!”杨老师提出建议,得到了周围人的热烈响应。看得出来,杨老师在寨子里的威望很高。

“古笛! 拥亚!(苗语:兄弟! 好啊!)男子汉,大丈夫! 说话算数的喝酒,说话不算数的打一碗水喝!”

“太好了呀,小玉读书的事解决了,大家快点上桌吧!”小玉父亲重新露出笑容,高兴地招呼大家。

“干杯!”所有人都端起了酒碗。

三

苗寨的日子,一天重复一天,似乎没什么变化。在那场轰轰烈烈的脱贫攻坚战里,却开始了一日千变。上凉井苗寨看不到茅草房了,泥泞的路也看不到了,一座座崭新漂亮的砖混楼,一条条宽敞干净的水泥路,再也找不到当年贫穷落后的痕迹。小玉父亲得到扶贫政策的扶持,养起了黑山羊。小玉也得到“雨露计划”等助学金,一路读到大学去,那间破败的茅草房变成了一栋三层楼房。2020年11月,隆林各族自治县实现整县脱贫摘帽,曾是广西四个“极度贫困县”之一的隆林,正式退出贫困县序列。

2021年夏天,隆林热闹起来,大家茶余饭后或微信群里,都在谈论移风易俗的事。从县城到乡村,各种文化墙、宣传栏、显示屏展示的,也大多是移风易俗的事。全县干部职工都签订了移风易俗责任书。巡回宣传队、文艺队等工作队组建起来了,三字经、山歌、快板、小品唱起来演起来了。工作队队员进村入户,用壮语、苗语、彝语等各种民族语言,跟群众宣传移风易俗的好处。

隆林各族自治县位于广西西北部,处在滇、黔、桂三省区交界地带,聚居着苗、彝、仡佬、壮、汉等五个民族,具有绚丽多姿的民族文化,古朴奇特、浓郁的民族风情,被称为“活的少数民族博物馆”。

doeg saw mbouj miz bouxguh hong, ndaemnaz seiz daihgya caez bang, ndaem ranz neix sat le, cai q ndaem lingh ranz; ciengx vaiz ciengx yiengz, duz vaiz ndeu geij duz yiengz, au boux ndeu guenj, cib geij duz vaiz geij cib duz yiengz, boux vunz ndeu hix guenj ndaej gvaqdaej, ranznden caez dawz vaiz yiengz gap bang, doxlwnz bae langh. Daihgya doengzeiq le couh haeuj daiz, gwn laeuj!” Yangz lauxsae daezok genyi, ndaej daengz gyoengqvunz seiqhenz han’ wngq gig haenq. Yawj ndaej okdaej, Yangz lauxsae youq ndaw mbanj mingzmuengh gig sang.

“Gujdiz! Yungjya! (Vah Myauzcuz: Beix–nuengx! Ndei ha!) Bouxsai, gvan ak! Boux gangjvah suenqsoq gwn laeuj, boux gangjvah mbouj suenqsoq daek vanj raemx ndeu gwn!”

“Ndei lai la, gij saeh Siuji doegsaw gaijgez lo, daihgya vai q di haeuj daiz ba!” Daxboh Siuji dau q loh’ ok najriu, angq dwk dongx daihgya.

“Ndoet liux!” Bouxboux cungj dawz vanj laeuj hwnjdaej.

Sam

Saedcej Myauzcuz, ngoenz bae ngoenz dau q, lumjnaeuz mbouj miz maz bienqvaq. Youq ciengz ciengq haenqrengz duetgungz gyukhuhu haenx, cix hainduj le ngoenz ndeu cien bienq. Mbanj Myauzcuz Sangliengzcingj yawj mbouj raen ranzhaz lo, loh boengz hix mbouj raen lo, gij laeuzcien moq doengh riengz doengh, roen suijniz youh gvangq youh seuq diuz dem diuz, cai q hix ra mbouj raen gij riz doeklaeng gungzhoj dangnienz. Daxboh Siuji ndaej daengz fuzbinz cwngcwz bangfuz, ciengx le duzyiengzndaem. Siuji hix ndaej “yijlu giva” daengj cienzbanghag, itloh doeg daengz dayoz bae, aen ranzhaz vaihved haenx bienqbaenz aen ranzlaeuz sam caengz. 2020 nienz 11 nyied, Lungzlinz Gak Cuz Swciyen saedyienh daengx yienh duet gungz duet mauh, Lungzlinz caengzgging dwg Gvangjsih sei q aen “aenyienh gig gungzhoj” ndawde aen ndeu, cingqsik doi q ok gij baizlied aenyienh gungzhoj.

2021 nienz seizhah, Lungzlinz nauhyied hwnj–daeuj, caezgya ndaejhoengq roxnaeuz youq ndaw veihsinginz, cungj cingqcaih damzlnh gij saeh gaijbienq fungsug gaeuq haenx. Daj yienhsingz daengz lajmbanj, youq gwnz gak cungj vwnz–vaciengz、senhconzlanz、yenjsibingz, hix dingzlai dwg gangj gij saeh gaijbienq fungsug gaeuq haenx. Daengx yienh ganbu cizgungh cungj ciemdingh le cwzyinsuh yaek au gaijbienq fungsug gaeuq. Lieb–byaij senhconzdui、vwnzyidui daengj gunghcozdui laeb hwnjdaej lo, sawging sam cih、fwen、vaiqbaj、siujbinj ciengq hwnjdaej yienj hwnjdaej lo. Vunz gunghcozdui haeuj mbanj haeuj ranz, yungh Vah–cuengh、Vahmyauzcuz、Vahyizcuz daengj gak cungj vah minzcuz caeuq ginzcong senhconz gij ndeicawq gaijbienq fungsug gaeuq neix.

Lungzlinz Gak Cuz Swciyen youq Gvangjsih bai h saebaek, cawqyouq ranghdieg gapgyai q Gvangjsih、Gveicouh、Yinznanz sam aen sengjih gapgyai q haenx, comzyouq Myauz、Yiz、Gwzlauj、Bouxcuengh、Bouxgun daengj haj aen minzcuz, miz gij minzcuz vwnzva lai cungj lai yiengh, gij minzcuz vwnzva dijbauj daegbied haenx, ndaej haenhguh “saujsu minzcuz bozvuzgvanj lix”.